

סנהדרין לז

עניין: לפיכך נברא האדם יחיד

חידושי אגדות מהר"ל

לפיכך נברא האדם יחיד וכו'. מדברי רש"י נראה כי טעם זה מפני שמן אדם אחד נולד כל העולם, ומה נראה שהאדם הוא על כל

העולם. ואין זה דמיון לגמרי, שאם מן אדם הראשון נולד כל העולם מפני שלא היה עוד אדם ונולד ממנו כל אדם. אבל עתה סוף סוף יש בני אדם הרבה ולמה נחשב כאלו היה מאבד כל העולם. ולפיכך הפי' כי בצורת העולם ובענין [הצורה] אין צריך לרבויו האדם, ולפיכך נברא האדם יחיד בלבד שכן ראוי אל הצורה אשר נמשל אליו האדם שנחשב כמו צורה לתחתונים. אבל כל ב"ח שהם בעלי חומר בערך האדם והרבויו מצד החומר בא ולפיכך נבראו דרך רבויו. ומפני כי האדם הוא עיקר ובשבילו ברא הש"י העולם כאשר ידוע במקומות הרבה, ולכן אמר המאבד אדם אחד כאלו אבד כל העולם. שהרי אין צריך לרבויו בני אדם. ואם נתרבו אחר כך אין זה מחיוב העולם, כי מצד העולם אין צריך רק אדם יחיד כמו שנברא האדם יחיד, ולפיכך המאבד נפש אחת מישראל כאלו אבד כל העולם. שהרי אל בריאת העולם אין צריך רק אדם אחד כמו שהיה בעת הבריאה, מפני כי האדם הוא כמו צורה לתחתונים ומפני שלום הבריות פירוש התקשרות העולם, שאם היה נברא בעולם שני בני אדם לא היה התקשרות העולם, כמו אילן שענפיו הם מרובים מתקשרים כולם ע"י השורש ובו נעשים אחד, וכך כל העולם והדורות מתקשרים על ידי אדם הראשון ואלמלא זה לא היה קשור לעולם והי' העולם בטל (*).

מהר"ל דרך חיים פי"ג מ"ב

ועוד סרים וזקן למה נחשב כל העולם. אבל פירוש הדבר הזה, כי לפי מציאות העולם וציוור החכמה לא היה צריך שיהיה רק אדם אחד ולא יותר, וכשם שראוי לפי ציוור החכמה שיהיו שאר המינים הרבה כך ראוי שיהיה נברא האדם יחיד. כי האדם הוא מלך בתחתונים, ודבר זה ידוע כי ראוי שיהיה המלך אחד כי אין ראוי שיהיו שני מלכים. ודבר זה נתבאר בדברי חכמים שאמרו (חולין ס', א') אין שני מלכים משמשים בכתר אחד. ומפני שהוא מלך בתחתונים הנה מצד צורת העולם שכן מסודר מן הש"י ראוי שיהיה האדם יחיד, ולפיכך המקיים אדם אחד כאלו קיים כל העולם. וכן המאבד אחד כאלו אבד כל העולם. ועוד כי האדם הוא צורת העולם ומשלים

מהרש"א ח"א

לפיכך נברא אדם יחיד ללמדך כו'. כתב צעל י"מ ידן ואף על גב שכל המינים נבראו יחידים כו' אדם שאני שהוא מדיני צנוע והיו לריקים רבים מתחלה לעזור כו' ועוד שלא ינטרכו להיתר עריות שהרי קין נשא אחותו עכ"ל ודברים דחוקים הם ונראה לפרש דהכי קאמר שנברא יחיד שאדם נברא תחלה ואחר כך נבראת חוה מללעותיו משא"כ בכל המינים שנבראו זכר ונקבה ואמרינן ללמדך שכל המאבד נפש אחת מישראל כו' דקדק לומר נפש אחת מישראל שזורת אדם שנברא יחיד היא דיוקנו של מעלה כיחידו של עולם וזורת יעקב הוא דמות דיוקנו כדאמרינן פרק חוקת הבתים טז' אלל כותים אינן לזרת אדם רק כשאר הנבראים והמאבד נפש אחד מהם אינו מאבד עולם מלא וכן המקיים נפש אחד מהם כו' דכותים לא מעלין ולא מורידין טז' ועל פי דרך זה יש לפרש דקאמר שלא יאמר אדם

ליקוטי יהודה פרשת בראשית

ויברא אלקים את האדם בצלמו (א, כו). איתא במשנה סנהדרין (ל"ז). לפיכך נברא אדם יחיד ללמדך וכו'. וכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא וכו'. הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו ע"ש, ובגמרא שם (ל"ח) דאין פרצופיהן דומין זה לזה ע"ש. וא"ז האמרי אמת ז"ל אמר, פרצוף היינו פנימיות האדם שהיא הנפש, והכוונה שכל אחד נברא לדבר מיוחד שעליו לתקן, וזהו נפש אחת. ואיתא במשנה שם לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם, בשבילי היינו על דרך שאמר הבעש"ט ז"ל אהא דאיתא (תענית י') כל העולם כולו ניזונים בשביל חנינא בני דהצדיק הוא כמו שביל וצינור, והיינו שלכל אחד יש שביל מיוחד שנברא בעבורו, וכדאיתא בספרים לפרש הפסוק (ישעיה נא, טו) ואשים דברי בפין ובצל ידי כסיתין, שכל אחד בשעה שנברא נותנים לו מצוה מיוחדת וגם הסתר וכיסוי לזה, והאין יוכל האדם לדעת זאת, אלא בדבר שהיצר הרע מתאמץ להכשילו הוא סימן שלשם כך נברא ועליו לתקן דבר זה. באדם הראשון גם כן כתיב (להלן ב, טו) לעבדה לשמרה, ואיתא בזה"ק (ח"א כ"ז) לעבדה זו מצות עשה ולשמרה זו מצות לא תעשה, והיצר הרע התאמץ להכשילו בדבר המיוחד לו, דכתיב (להלן ג, ו) כי טוב העץ למאכל וגו' ונחמד העץ להשכיל. לכל איש ישראל יש שורש במצוה מיוחדת, ועל ידי שמקשר עצמו בכל המצוות יוכל למצוא המצוה המיוחדת אליו.

מאור עינים פרשת מטות

במ"א מזה כמאמרינו ע"פ מ"ש במקומך ושיבוכך ומשלך יתנו לך כי אין אדם נוגע במוכן לחבירו כי הניצוצות השייכים לשורש נשמתו אי אפשר להיות להן עלייה כי אם על ידי זה האדם שהן שייכים לשורש נשמתו שהן בחי' נפשו ממש וזהו הטעם שצריך כל אחד ליסע